

INTERVIEW. Jean Pierre Markey beschrijft de noodkreet van een instellingskind

- zaterdag 29 oktober 2005

Jean Pierre Markey: De kwetsuren zijn vaak zo groot dat het moeilijk is om jongeren op het rechte pad te brengen

„Ze zullen me niet temmen” — Tania begreep niet dat zij wel en haar moeder niet gestraft werd en ze nam zich voor dat niemand ooit zou kunnen zeggen dat ze getemd was.

HET was donker toen we het rijhuisje bereikten. We begonnen haastig uit te pakken. Eén bananendoos scheurde open en er viel een pak bladen op de grond. 'Hier', zei Tania, 'dit is voor jou. Ik zal er toch niet in slagen om mijn levensverhaal te schrijven, wil jij dit voor mij doen?' Zonder het goed te beseffen heb ik ja geantwoord."

Jean Pierre Markey, opvoeder, leerde Tania kennen toen ze 16 was. Ze zat in de jeugdpsychiatrie maar kon daar niet blijven. Markey was toen directeur van 't Veer, een instelling voor extreem moeilijke meisjes. „Ze was suïcidaal, instellingsmoe, schoolmoe en had een zware drugsproblematiek. Ik heb nooit een meisje zo onbedaarlijk weten huilen als zij. "

Tania schreef van haar pubertijd tot haar volwassenheid haar levensverhaal en ervaringen in instellingen op. Markey maakte er, gelardeerd met zijn eigen ervaringen en bedenkingen, een boek van. Een interview, gelardeerd met passages (*cursief*) uit het boek.

„Ik dacht dat het doodnormaal was dat ik 's nachts uit bed gezet werd en op straat kon gaan slapen, zonder dat iemand zich om mij bekommerde. Ik dacht: het zal wel aan mij liggen, ik heb zeker iets misdaan... Het kon mij geen barst meer schelen. Maar elke keer dat ik zelfmoord wou plegen, was ik te laf om mijn polsen over te snijden. Het bleef slechts bij wat schrammen. Niemand had wat door. En als er dan toch iemand iets vroeg, vertelde ik hen dat ik met de fiets in een struik met doornen gevallen was. Ze pikten het verhaal, ook al wisten ze dat ik helemaal geen fiets had..."

Haar moeder had een drankprobleem, haar vader was onbekend. Ze had een broer die rotverwend was, zij was de zondebok. 's Avonds schuimden ze de marginale cafés af op zoek naar hun moeder. Zou er eten zijn? Zouden ze thuis kunnen slapen? In de cafés werd ze met toestemming van moeder op de schoot van mannen getrokken. 's Nachts zochten ze Tania's kamer op.

- Op haar 12de werkte ze als prostituee in een bordeel en via de jeugdrechtbank werd ze geplaatst. Tania had, toen ze in 't Veer kwam, elf instellingen afgelopen in vier jaar tijd. Hoe is dat mogelijk?

Omdat ze steeds wegliep. Toen ze werd opgepakt vroeg de jeugdrechter wat ze zelf wilde. Naar een pleeggezin, zei ze. Dat kan niet, want de feiten zijn te ernstig, zei de jeugdrechter die haar naar een gesloten instelling stuurde. Dat heeft haar enorm kwaad gemaakt. Ze begreep niet dat zij wel en haar moeder niet gestraft werd. Ze nam zich voor dat niemand ooit zou kunnen zeggen dat ze getemd was. Alles wat men in die instellingen geprobeerd heeft, heeft ze tegengewerkt.

- U hebt in het boek uzelf als begeleider in vraag gesteld.

Ook ik heb haar signalen niet steeds op de juiste wijze geïnterpreteerd. Haar dossier bevatte alleen maar gegevens over haar weglopen, niet over haar thuissituatie. Daardoor ben ik op het verkeerde spoor gezet. Ik wilde de relatie met haar moeder normaliseren. Ze waarschuwde me dat dat niet zou lukken, maar ik geloofde haar niet. Ze had gelijk.

- Als Tania wel een in pleeggezin was terechtgekomen, zou het dan anders met haar gelopen zijn?

Het staat voor mij vast dat de aanpak door het Comité Bijzondere Jeugdzorg op een ondeskundige wijze is gebeurd. Toen ze in 't Veer zat, is haar verzet om geholpen te worden, gebroken. Ze leerde een vriend kennen en werd als pleegkind in zijn familie opgenomen.

„Ik werd vele keren door mijn moeder bont en blauw geslagen voor het minste of niet, en de volgende dag, als ze nuchter was, vroeg ze of ik weer met één van mijn vrienden gevochten had. Ik haalde mijn schouders alleen maar op want elke keer dat ik klacht ging neerleggen bij de politie stuurden ze mij weg met het verhaaltje dat ik minderjarig was en geen rechten had.”

- U evalueert ook de bijzondere jeugdzorg. Tot welke conclusies bent u gekomen?

De preventie moet veel beter uitgebouwd worden. Tania heeft veel signalen uitgestuurd. Ze ging zelfs met haar broer bij de politie een andere moeder vragen. Maar men heeft niet naar haar geluisterd.

Er moet veel meer gezinsondersteuning komen, zodat de kinderen zo lang mogelijk thuis kunnen blijven wonen. Daarom ben ik met *De Katrol* begonnen. Studenten bieden studieondersteuning in kwetsbare gezinnen. Bemoeizorg krijgt een centrale plaats in de werking. Als de studenten in de gezinnen merken dat er een probleem is, dan wordt dat gemeld aan de begeleider. Die grijpt meteen zo laagdrempelig mogelijk in. Dat geeft de kinderen een gevoel van veiligheid.

Als het in het gezin echt onveilig is, dan moet je uiteraard opvang zoeken, maar je moet ervoor

zorgen dat ze zo snel mogelijk weer naar huis kunnen. Een kind dat lang geplaatst is, heeft honderden echtscheidingen meegemaakt. Want begeleiders komen en gaan, het is een voortdurend afscheid.

- Maar wat doe je met jongeren die crimineel gedrag vertonen?

De gemeenschapsinstellingen zijn alleen gericht op het opsluiten van die jongeren. Wat ontbreekt zijn instellingen die met die moeilijke jongeren werken. Als begeleider moet je werken aan hedendaags normvolgend gedrag en dat ook belonen en normoverschrijdend gedrag bij de cliënten consequent afkeuren.

„Ik ben jaloers, hartstikke jaloers, 'k geef overal kritiek op, negatieve kritiek, want in mijn ogen bestaat er niets goeds meer, alles is kapot. Er zijn geen mensen meer waarop je kan bouwen. Ze hebben mij allemaal diep gekwetst.”

- Kun je dergelijke jongeren wel weer op het goede pad brengen?

De kwetsuren zijn vaak zo groot, dat dat moeilijk is. We hebben de eerste 45 ex-clënten van 't Veer terug opgezocht toen ze 23 waren. 80 procent van de meisjes was nog financieel onafhankelijk van de Gemeenschap. Maar op de vraag hoe ze zich voelden, was het antwoord minder positief.

- Hoe is nu met Tania?

Haar relatie heeft niet lang geduurd en de drugs namen weer de overhand. Op haar twintigste konden de pleegouders het niet meer aan. Ze belandde weer in de psychiatrie. Ze is nu dertig en alleenstaande moeder van twee kinderen.

Jean Pierre Markey, Een trompet zonder mondstuk, Garant, 17,90 euro.